

Izvešće s ENQA MEMBERS' FORUM 2017

Mjesto i vrijeme: Oslo, 4. i 5. svibnja 2017. godine

Sudionici: Marija Križanec i Maja Briški

ENQA MEMBERS' FORUM 2017 održan je 4. i 5. svibnja 2017. godine u Oslu, Norveška. Seminar je organizirala ENQA u suradnji s NOKUT-om (Norwegian Agency for Quality Assurance in Education).

Cilj seminara bio je istražiti sljedeće teme: dosadašnji razvoj Bolonjskog procesa i smjerove daljnjeg unaprjeđenja, globalni pogled na visoko obrazovanje – pronalazak zajedničkih alata za unaprjeđenje kvalitete, zatim neizravne ishode osiguranja kvalitete te promjene vezane uz upravljanje u agencijama za osiguravanje kvalitete.

Prvog dana obrađena je tema dosadašnjeg razvoja Bolonjskog procesa gdje je na kritički način prikazano iskustvo različitih zemalja u provođenju Bolonjskog procesa. Naglašena je raznolikost sustava obrazovanja u različitim zemljama i nemogućnost postizanja jedinstvenog pristupa u provedbi. Zato je kao ključan element istaknuta mobilnost kao sredstvo u postizanju razumijevanja vlastitog i drugih sustava.

Također, prvog dana fokus je bio i na temi globalnog pogleda na visoko obrazovanje – pronalazak zajedničkih alata za unaprjeđenje kvalitete. Datuma 1. siječnja 2016, 17 ciljeva održivog razvoja ([17 Sustainable Development Goals \(SDGs\)](#)), utvrđenih u odluci [2030 Agenda for Sustainable Development](#) — koju su prihvatili svjetski lideri u rujnu 2015. godine – službeno stupa na snagu. Jedan od ciljeva obuhvaća i osiguravanje kvalitetnog obrazovanja temeljenog na uključenosti i pravednosti. Ciljevi održivog razvoja pružaju jedinstvenu priliku dionicima visokog obrazovanja da prikažu na koji način doprinose razvoju vlastitih zemalja i održivom razvoju na globalnoj razini.

Drugi dan foruma obrađene su teme neizravnih ishoda osiguranja kvalitete i promjena vezanih uz upravljanje u agencijama za osiguranje kvalitete. Naglašeno je da bi na neke ishode, proizašle iz procesa osiguranja kvalitete, trebalo obratiti posebnu pažnju jer prvotna namjera nije bila postići te ishode iako su se oni pojavili kao nusprodukt procesa. Jedan od takvih ishoda koji se javlja kao nuspojava jest da institucije često nastoje zadovoljiti kriterije agencije za osiguravanje kvalitete koja provodi proces vrednovanja više nego što se zaista fokusiraju na podizanje kvalitete vlastitog rada i preuzimanje odgovornosti za njeno unaprjeđenje. Ono što je također dio unaprjeđenja je uvođenje novih zahtjeva i prijedloga za poboljšanje, međutim, treba uzeti u obzir da se ne uvode novi zahtjevi zaboravljajući na one osnovne elementarne uvjete koji će neku instituciju okarakterizirati kao kvalitetnu. U osnovi takvog načina gledanja jest da ponekad nastojanje da se postigne najbolje može stajati na putu postizanja stabilne dobre prakse jer nije poanta postizanje savršenog sustava već kontinuirani proces razvoja.

Primjere promjena u agencijama vezane uz upravljanje prikazali su predstavnici danske institucije za akreditaciju, francuskog visokog vijeća za vrednovanje znanosti i visokog obrazovanja i finskog vijeća za vrednovanje obrazovanja.

Projekt „Unaprjeđenje sustava osiguranja i unaprjeđenja kvalitete visokog obrazovanja“ sufinancirala je Europska unija u okviru operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali iz Europskoga socijalnog fonda.

Sadržaj ovoga dokumenta isključiva je odgovornost Agencije za znanost i visoko obrazovanje.

Promjene u upravljanju vezane uz akreditaciju u Danskoj odnosile su se na pripajanje agencije koja se bavila vrednovanjem strukovnog i stručnog obrazovanja te okrupnjavanje danske akreditacijske institucije. Donošenjem novog zakona u 2013. godini danska je agencija uspostavila institucionalnu akreditaciju u odnosu na dotadašnje vrednovanje novih i postojećih studijskih programa. Prije samog pripajanja agencija održani su zajednički sastanci kako bi se raspravio novi pristup institucionalnoj akreditaciji. Institucije su slobodne samostalno definirati vlastiti sustav osiguravanja kvalitete dok god je isti u skladu s kriterijima propisanim u novom Zakonu. Takav pristup vrednovanju temeljen je na pretpostavci da povjerenje može potaknuti razvoj unutarnje kulture kvalitete a ne samo počinovanje novim uvjetima.

Francuski primjer prikazuje promjenu u organizaciji od AERES-a prema HCERES-u, Vijeću za vrednovanje znanosti i visokog obrazovanja. Zakon o znanosti i visokom obrazovanju je 2013. zamijenio AERES s HCERES-om koji predstavlja administrativno neovisno upravljačko tijelo. Nominiran je novi Izvršni predsjednik i pripojen Observatorij za znanost i tehnologiju koji je zadužen za bibliometrijske indikatore i analize. Promjenu je uzrokovao izbor novog predsjednika i nova većina u Parlamentu. Sindikati znanosti i visokog obrazovanja zatražili su novi Zakon i predložili gašenje AERES-a zbog načina na koji su vrednovane institucije i znanstvena djelatnost, a poglavito zbog rangiranja.

HCERES je zadržao neke aktivnosti AERES-a te pridodao i 3 nove:

1. Evaluacija programa, istraživačkih jedinica i institucija (kao kod AERES-a)
2. Evaluacija Agencija i drugih evaluacijskih jedinica koje posluju u Francuskoj
3. Pripojen Observatorij za znanost i tehnologiju
4. Osnovan Ured za integritet istraživanja

Dok je AERES bio usmjeren na odluke koje donosi vlada, te predstavljao agenciju koju nameće vlada, te pokušavao uspostaviti rangiranje institucija, te nije bilo stvarnog partnerstva između agencije i institucija, HCERES se pozicionirao kao institucija usmjerena na kontinuirano unaprjeđenje i osiguravanje kvalitete, partnerstvo s institucijama gdje institucije mogu same birati agenciju. U korist navedenim promjenama govori i činjenica da od kraja 2015. do sredine 2017. nije bilo nikakvih prigovora na rad HCERES-a.

U Finskoj su sve evaluacije u obrazovanju ujedinjene u jednoj organizaciji – FINEEC. Osnovana 2014. FINEEC organizacija je odgovorna za vanjska vrednovanja u obrazovanju svih razina –od ranog djetinjstva do visokog obrazovanja i obuhvaća organizacije koje se bave: ranim i predškolskim odgojem, osnovnim, srednjim i strukovnim obrazovanjem, osnovnim umjetničkim obrazovanjem, obrazovanjem u slobodnim umjetnostima, obrazovanjem odraslih i visokim obrazovanjem.

Državni program je propisao da evaluacijske aktivnosti FINHEEC-a, FEEC-a i Jedinice Nacionalnog vijeća za obrazovanje budu spojene u jedan Centar za vrednovanje u obrazovanju. Svrha je bila osnažiti vrednovanje u obrazovanju i osnažiti neovisnost samog vrednovanja. Ekonomske mjere vlade i ekonomska učinkovitost u ovom slučaju nisu spomenuti kao motivacija. Pretpostavljeni princip je da se puno toga može naučiti od drugih razina vrednovanja u obrazovanju, da sinergije postoje i da je šira slika fascinantna. Međutim, kako je politika nepredvidljiva, novo spajanje predviđeno je u 2018. kada će FINHEEC ponovo postati posebna jedinica Nacionalnog vijeća za obrazovanje.

Djelatnost FINHEEC-a temelji se na sljedećim vrijednostima:

- pouzdanost: vrednovanja se temelje na objektivno prikupljenim podacima
- ravnopravnost: sve institucije koje se bave djelatnošću obrazovanja tretira se jednako
- transparentnost: procedure, poslovanje i aktivnosti su transparentne
- reforma: kontinuirano se reformira sama institucija i potiče se partnere na isto.

Zaključno su održane zasebne radionice na kojima se detaljnije raspravljalo o navedenim temama. Ustanovljeno je da agencije za osiguravanje kvalitete žele dodatnu podršku od ENQA-e, kao i veću prisutnost, pogotovo kada se suočavaju s promjenama u vlastitim sustavima i organizacijskim promjenama. Također, izražena je potreba agencija da dijele sličnu praksu i odnos prema kvaliteti te da uče jedni od drugih o različitim pristupima. Smatraju da bi ENQA mogla usmjeravati daljnji razvoj QA okvira i prevenirati da se taj pristup svede na stil vrednovanja kakav je vidljiv u ISO okvirima te da ENQA treba ostati fleksibilna po pitanju uvjeta za članstvo kada se dogodi da određene agencije u vrijeme obnavljanja članstva ili pristupanja ENQA-i prolaze kroz promjene u vlastitom sustavu i/ili

organizaciji. Mišljenje je dionika da bi ENQA mogla usmjeravati utvrđivanje zajedničke interpretacije kvalitete između različitih razina i vrsta obrazovanja. Agencije potiču ENQA-u kao neovisno tijelo da bude uključena i prisutna u njihovom radu kao donositelj politika i relevantnih odluka na europskoj i globalnoj razini.

Izvješće izradile:

Maja Briški i Marija Križanec